

موضع تهران در قبال سقوط سر بالی شهرها در افغانستان چه خواهد بود؟

ایران و ترک‌تازی بی‌امان «طالبان ۲۰۲۱»

محبوبه ولی

«قرار است از این به بعد تروریسم را به دو دسته خوب و بد تقسیم کنیم و برای مذاکره با گروه تروریستی طالبان این توجیه را بترانسیمیم که این گروه از مصادیق تروریسم خوبست؟!» این بخشی از یادداشت بهمن پارسال روزنامه جمهوری اسلامی در واکنش به حضور مقامات طالبان در تهران برای مذاکره با مسئولان جمهوری اسلامی است. البته این تنها روزنامه جمهوری اسلامی نبود که به این سفر و دیدار معترض بود. پارسال وقتی تصاویر میزبانی مسئولان ایرانی از مردان طالبانی در رسانه‌ها و فضای مجازی منتشر شد، صدای اعتراض خیلی‌ها، از فعالان سیاسی و مردم عادی ایران و افغانستان و به ویژه برخی مقامات دولت افغانستان بلند شد که «چرا پای مذاکره با یک گروه تروریستی نشسته‌اید؟»

وزارت خارجه و مشخصاً ظریف به عنوان رئیس دستگاه دیپلماسی آن زمان اعلام کردند که ایران هنوز طالبان را از لیست تروریستی خارج نکرده اما در عین حال «طالبان بخشی از واقعیت افغانستان است.» آن زمان شاید کسی فکرش را هم نمی‌کرد که به فاصله چند ماه بعد، در تابستان جاری، طالبان به یکباره اینگونه در افغانستان پیشروی کند.

سهیل شاهین، مسئول دفتر سیاسی طالبان امارت اسلامی افغانستان و عضو مذاکره کننده طالبان در مذاکرات دوحه، روز جمعه اعلام کرد که آنها هم اکنون ۸۰ درصد از افغانستان را تحت کنترل خود گرفته‌اند و تنها مرکز افغانستان توسط دولت کابل کنترل می‌شود!

پیش‌بینی سقوط کابل!
نشریه آمریکایی «لانگ وار ژورنال» با ارائه نقشه‌ای از مناطق تصرف شده توسط طالبان، تاکید کرده این برای نخستین بار در دو دهه گذشته است که مناطق تحت کنترل طالبان از مناطق تحت کنترل دولت افغانستان بیشتر شده است. رسانه‌ها، تحلیلگران و محافل سیاسی متحیر از سقوط سر بالی شهرها در افغانستان، سقوط قریب‌الوقوع کابل را نیز پیش‌بینی می‌کنند؛ هر چند که دولت مستقر در افغانستان این اخبار و ادعاهای طالبان درباره فتوحات و پیشروی‌ها را جعلی و تبلیغاتی می‌خواند.

تمام اینها در شرایطی رخ می‌دهد که مذاکرات بین‌الافغانی صلح در افغانستان به نتیجه نرسیده و نیروهای آمریکایی پس از سال‌ها بالاخره در دولت جو بایدن خروج خود را کلیند زدند و یک به یک پایگاه‌ها را ترک کردند.

روزنامه وال استریت ژورنال چهارشنبه گذشته طی گزارشی با

اشاره به این موضوع و تحركات اخیر طالبان، نوشته بود که طبق ارزیابی نهادهای امنیتی آمریکا طالبان ممکن است ظرف ۶ تا ۱۲ ماه پس از خروج کامل نیروهای آمریکایی کابل را تصرف کند.

بسیاری از کارشناسان نیز تاکید می‌کنند که این سقوط حتمی نیست. اما در هر حال حتی در صورت عدم سقوط کابل نیز، این حجم از پیشروی طالبان در افغانستان، چه در بعد فیزیکی و چه روانی و تبلیغاتی، حاکی از دست برتر این گروه و قدرت گرفتن بیش از پیش آن است.

طنبان کشی ایران و آمریکا
با تمام این تحولات و فرضیه‌ها، موضع ایران در برابر طالبان با این قدرت تازه‌اش چه خواهد بود؟ به نظر می‌رسد پاسخ ابتدایی به این سوال را می‌توان از درهایی که ماه‌های گذشته برای گفت‌وگو با طالبان در ایران گشوده شد، پیدا کرد. با تاملی بر آن مقطع و اخبار آن می‌توان دریافت که سیاست ایران در برابر طالبان «پذیرش» است که دلایل مختلفی نیز دارد؛ یکی از دلایل آن همین قدرت گرفتن طالبان در افغانستان است و دلیل مهم دیگر باز بودن پای آمریکا در این قاعده طالبان در سسال‌های اخیر با راه انداختن هیأت‌های مذاکره کننده با کشورهای منطقه و آمریکا و روسیه سعی کرده

نیز چنین بر می‌آید که در این راه، مصلحت را در چشم‌پوشی از سوابق طالبان می‌بیند. این نکته در دولت حسن روحانی تا حدی مشهود بود؛ اما نکته قابل تامل انتقال قدرت در ایران و روی کار آمدن دولت تازه در هفته‌های آینده است. آیا دولت ابراهیم رئیسی نیز همین سیاست را پیش خواهد گرفت؟
به نظر می‌رسد پاسخ به این پرسش مثبت است؛ به چند دلیل. اول آنکه سیاست گفت‌وگو با طالبان و اذعان به اینکه بخشی انکار نشدنی از افغانستان است، سیاست کلی جمهوری اسلامی که تغییر دولت به معنی تغییر آن نیست.

دوم رویکرد و مواضع چهره‌ها و تریبون‌های اصولگرا نسبت به آن است. در حالی که محمدجواد ظریف هم‌زمان با تاکید بر لزوم گفت‌وگو با طالبان، تاکید می‌کند که ایران این گروه را از لیست تروریستی حذف نکرده، اصولگرایان اما یک گام پیش‌تر می‌روند.

پاییز پارسال احمد نادر، نماینده اصولگرای تهران در مجلس، در واکنش به حضور هیأت سیاسی طالبان در سفارت ایران در قطر، با حمایت از طالبان، در توییتش نوشت: «طالبان یکی از جنبش‌های اصیل منطقه و با زمینه قوم پشتون است.»

او اضافه کرده بود که «بنیاد در دام بازنمایی‌های اشتباه رسانه‌های آمریکایی از انسان بیفتیم.» عبدالله گنجی، مدیر مسئول روزنامه اصولگرای جوان نیز همان مقطع در واکنش به موج اعتراضات به حضور هیأت طالبانی در تهران، در «جوان» نوشت که عمده سئوالات درباره گفت‌وگو با طالبان حول شهادت دیپلمات‌های ایران در مزار شریف و شهادت شیعیان افغانستان است. او در ادامه عنوان کرده بود که «طالبان افغانستان در شهادت دیپلمات‌های ایران نقش نداشتند و جمهوری اسلامی نیز به این باور رسید که توان آن عزیزان با هماهنگی سیستم اطلاعاتی یک کشور ثالث صورت گرفته بود.»

«طالبانی که سر نمی‌برد»
و حال که طالبان در شکلی عجیب و غریب و بی‌سابقه در حال تسلط بر افغانستان است، کیهان

از مواضع جمهوری اسلامی چنین بر می‌آید که مصلحت را در چشم‌پوشی از سوابق طالبان می‌بیند. این نکته در دولت حسن روحانی تا حدی مشهود بود، اما نکته قابل تامل انتقال قدرت در ایران است. آیا دولت ابراهیم رئیسی نیز همین سیاست را پیش خواهد گرفت؟

نوشته است که «طالبان امروز با طالبانی که سر می‌برد، تفاوت‌هایی کرده است.»
تریبون تسندروی اصولگرایان می‌نویسد: «در این پیشروی‌ها خبری از جنایت‌های هولناک، شبیه جنایات داعش در عراق نیست. طالبان حتی اعلام کرده کاری با شیعیان این کشور هم ندارد (و تا لحظه تنظیم این گزارش نیز خبری درباره جنایت این گروه علیه شیعیان افغان لاقط، مخبره نشده است). طبق این گزارش‌ها، خبری از قتل عام غیر نظامیان بی‌گناه و تخریب خانه‌ها هم نیست و آنچه هست، صرفاً درگیری با نیروهای مسلح دولتی است... طالبان این تغییر رویه را رسماً نیز اعلام کرده اما میزان صحت و سقم این ادعاها نیاز به بررسی جدی دارد.»

بدین ترتیب باید گفت که چنانچه یک دولت طالبانی در افغانستان شکل بگیرد، ایران و دولت تازه‌اش، می‌توانند خود را برای پذیرش آن آماده کنند اما سطح و چگونگی این آمادگی منوط به رفتار طالبان است؛ اینکه بیشتر به سوی آمریکا و تامین منافع آن غش کند یا اینکه طی روابطی حسنه با ایران، منافع همسایه‌اش را فدای عنایت و واشنگتن نکند. در حال حاضر اما ایران نگران از اینکه کدام یک از این دو رویکرد در افغانستان حاکم خواهد شد، برای اعلام موضعی رسمی منتظر است و نظاره می‌کند؛ چنانچه سعید خطیب‌زاده سخنگوی وزارت امور خارجه در توییتش نوشت: «به دقت تحولات نگران کننده در افغانستان را دنبال می‌کنیم.»

روی موج کوتاه

به مناسبت میلاد امام رضا (ع) و هفته قوه قضائیه انجام شد:

موافقت رهبر انقلاب با عفو یا تخفیف مجازات تعدادی از محکومان

به مناسبت سالروز میلاد امام رضا (ع) و هفته قوه قضائیه، رهبر انقلاب اسلامی با عفو یا تخفیف و تبدیل مجازات پنج هزار و ۱۵۶ تن از محکومان محاکم عمومی و انقلاب، سازمان قضایی نیروهای مسلح و تعزیرات حکومتی موافقت کردند. ابراهیم رئیسی، رئیس قوه قضائیه در نامه‌ای به رهبر انقلاب اسلامی پیشنهاد عفو یا تخفیف و تبدیل مجازات این محکومان را که پرونده‌های عفو آنان در کمیسیون عفو و بخشودگی بررسی شده و واجد شرایط لازم تشخیص داده شده‌اند، ارائه کرده بود.

مصطفی الکاظمی:

روابط ما با رئیس جمهور رئیس بسیار خوب است

مصطفی الکاظمی، نخست‌وزیر عراق طی گفت‌وگویی اظهار کرد: روابط ما با رئیس جمهور رئیسی بسیار خوب است. مدتی پیش در بغداد بود. ما دیدار خوب و عالی داشتیم و دیدگاه‌هایمان را درباره آینده روابط دو کشور رد و بدل کردیم. دوروز پیش نیز با او گفت‌وگویی تلفنی داشتیم و پیروزی‌اش را تبریک گفتیم و علاقمند برای حمایت از این روابط هستیم. وی با بیان اینکه رئیس جمهور منتخب از من برای سفر به تهران دعوت کرد، افزود: قطعاً پس از تشکیل دولت به دنبال فرصت و زمان مناسب برای پاسخ به این دعوت خواهیم بود.

صالحی:

نیروگاه هسته‌ای بوشهر تا دو روز آینده وارد مدار تولید می‌شود

علی اکبر صالحی، رئیس سازمان انرژی اتمی کشورمان در گفت‌وگو با خانه ملت، گفت: خارج شدن نیروگاه هسته‌ای بوشهر از مدار به دلیل مسائل فنی بود. وی با بیان اینکه این مشکل برای نیروگاه‌ها به صورت طبیعی ایجاد می‌شود، افزود: این موضوع تقریباً حل شده و نیروگاه طرف ۲-۳ روز آینده وارد مدار خواهد شد. صالحی اظهار کرد: در حال تأمین سوخت جدید نیروگاه بوشهر هستیم و منابع مالی آن نیز در حال تأمین است. همچنین وزارت نیرو بدهی که به سازمان داشت را پرداخت کرد و امروز نیز بانک مرکزی دستور داد تا حواله پرداخت سوخت جدید نیروگاه، به روسیه با سرعت بیشتری انجام شود.

علی مطهری:

مانع اصلی میزبانی ایران در انتخاباتی جام جهانی، تحریم‌هاست

علی مطهری در توییته نوشت: «طبق نامه فدراسیون فوتبال آسیا به فدراسیون فوتبال ایران، مانع اصلی میزبانی ایران در دور دوم انتخاباتی جام جهانی، تحریم‌های تحمیل شده به ایران است که مانع مبادلات بانکی است.» وی به طعنه افزود: «قابل توجه کسانی که چند سال است تبلیغ می‌کنند تحریم‌ها اثری ندارد و فقط دولت مقصر است.»

دیدار دو وزیر دولت روحانی با رئیسی

محمد شریعتمداری، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و محمود علوی، وزیر کشور در جلساتی جداگانه با ابراهیم رئیسی، رئیس دولت سیزدهم دیدار کردند. این دو وزیر دولت روحانی در این دیدارها، گزارش اقدامات و عملکردها، وزارتخانه‌های تحت تصدی خود و فرصت‌ها و چالش‌های پیش روی این وزارتخانه‌ها را به رئیسی ارائه کردند. هفته گذشته علی ربیعی، سخنگوی دولت در نشست خبری خود گفته بود که رئیس جمهوری، حسن روحانی به وزرا دستور داده اطلاعات مورد نیاز دولت آتی در دوران انتقالی را در اختیار ابراهیم رئیسی قرار دهند.

لیندسی گراهام:

فکر اینکه دوباره به مذاکره با ایران بپردازیم، دیوانه‌کننده است

سناتور جمهوری خواه از رویه دولت بایدن انتقاد کرد. به گزارش ایلنا به نقل از فاکس نیوز، لیندسی گراهام، سناتور جمهوری خواه در انتقاد از تلاش دولت بایدن برای احیای برجام طی اظهاراتی گفت: «رئیس جمهور منتخب ایران یک تندرو است، چرا می‌خواهد امکان غنی‌سازی را به مهم‌ترین دولت حامی تروریسم بدهد؟» وی در ادامه مدعی شد: بنابراین فکر اینکه دوباره به مذاکره با ایران بپردازیم دیوانه‌کننده است. با این کار در منطقه مسابقه تسلیحاتی راه می‌افتد.

جبهه پایداری به دنبال تحمیل برخی چهره‌ها به کابینه رئیسی است

تحلیلگر سیاسی اصولگر تصریح کرد که جبهه پایداری به دنبال تحمیل افرادی به کابینه رئیسی است. محمد مهاجری در گفت‌وگو با ایلنا، درباره نگرانی برخی از حضور افراد تندرو در کابینه رئیس جمهور آینده اظهار کرد: این نگرانی بیشتر از ناحیه افراد نزدیک به ایشان وجود دارد و شنیده می‌شود. اگر دقت کنید آقای رئیسی یک جمله را در مصاحبه مطبوعاتی خود بدون اینکه کسی از ایشان سوال کند، مطرح کرد. مبین بر نقل به مضمون که «من در انتخاب کابینه حرف نزدیکیان و بیستگان را نیز گوش نخواهم داد!» ایشان دفع دخل مقدر می‌کرد می‌خواست بگوید که چنین چیزی که در رابطه

با ایشان گفته می‌شود، صادق نیست و به دنبال دولت تندرو نیست. وی با بیان اینکه یقین دارم جبهه پایداری و افرادی که به ایشان نزدیک هستند، به دنبال این موضوع هستند که بتوانند برخی افراد تندرو را در واقع به سمت ایشان جذب کنند، ادامه داد: یک آزمون بسیار سخت برای رئیسی در پیش است که بتواند افرادی را انتخاب کند که ویژگی تندروی در آن‌ها وجود نداشته باشد، اما اینکه چقدر موفق خواهد شد تا این لحظه خوش‌بینی صدر صدی ندارم. این تحلیلگر سیاسی اصولگرا درباره حضور اسامی مثل باقری کنی، عراقچی و امیر عبداللّه‌پان به عنوان نامزدهای

ایشان نگاه می‌کند و گوش خواهد داد و آن‌ها را قضاوت کرده و ملاک بر خورد با ایران قرار خواهد داد. وی تاکید کرد: با توجه به اینکه ایشان نیز صبح همان روز با آقای ظریف صحبتی داشتند، به نظر می‌رسد که حرف کارشناسی جدیدی در حوزه برجام و تعامل با دنیا مطرح نشد.

تصدی وزارت خارجه تصریح کرد: هر کسی از بدنه وزارت خارجه انتخاب شود قطعاً جزو افراد تندرو نیست؛ الا قلیلا، افراد بسیار کم‌شماری ممکن است باشد. آقای امیر عبداللّه‌پان و عراقچی برای تصدی وزارت خارجه گزینه‌های مطلوب تری خواهند بود و به نظر من مطلوب‌ترین گزینه خود آقای عراقچی هستند.

مهاجری همچنین درباره رویکرد سیاست خارجی رئیسی و برخورد او با برجام اظهار داشت: در سخنرانی مشهد، ایشان در مورد برجام همچنان در قامت یک کاندیدا صحبت می‌کرد و نه در قامت رئیس جمهور مستقر. به هر حال دنیا به حرف‌های

پادمانی خود ادامه می‌دهد. غریب‌آبادی خاطر نشان کرد: آنچه ایران متعهد به اجرای آن است، تعهدات پادمانی است، نه کمتر و نه بیشتر. وی افزود: آژانس هیچ‌گونه وظیفه‌ای برای ارائه گزارش در مورد تفاهم منقذی شده مشترک و ثبت داده‌ها نداشته و ندارد. این دیپلمات کشورمان در پایان تصریح کرد: بدون شک، هر تصمیمی که ایران در این رابطه بگیرد، صرفاً مبنای سیاسی خواهد داشت و آژانس نمی‌تواند آن را به عنوان حقی برای خود تلقی کند.

نکرد و صرفاً در چارچوب تصمیمی سیاسی به مدت یک ماه دیگر به ثبت داده‌ها ادامه داد. ادامه یا عدم ادامه این فرایند، هیچ ارتباطی با تکالیف پادمانی ایران ندارد، چرا که ایران همچنان به اجرای تعهدات

ایران الزامی برای انجام درخواست آژانس ندارد

حکام آمده است که ایران به نامه آژانس درباره تمدید تفاهم دوجانبه برای ادامه نظارت مشروط بر تأسیسات هسته‌ای خود پاسخ ندهد. آژانس خواهش کرد: هر چند تفاهم فنی مشترک سه ماهه میان آژانس و ایران صورت گرفت، اما باید توجه داشت که مبنای این تفاهم، تسهیل مذاکرات سیاسی

غریب‌آبادی:

ماینده دائم کشورمان نزد سازمان‌های بین‌المللی مستقر در وین در واکنش به گزارش مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی مبنی بر عدم پاسخگویی ایران به نامه آژانس در خصوص تمدید تفاهم دوجانبه اعلام کرد که اجرای این خواسته آژانس در زمره تعهدات ایران نیست. در گزارش تازه رافائل گروسی، مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به شورای